

in werkelijkheid maakt dit geen verschil. Het was dan ook al te dwaas, toen Dr. Schokking beweerde, dat wie in dit stemrecht een machtsvoering zag, een revolutionaire idee propageerde. Voetius was zeker geen revolutionair en heeft toch reeds hetzelfde gezegd.

Ten slotte besprak Ds. Bakker ook nog kort de beide argumenten, die de voorstanders van het vrouwenkiesrecht aanhalen, dat de Apostel heeft gezegd, dat in Christus noch man noch vrouw is (Gal. 3: 28) en dat de vrouwen in de eerste gemeente zouden meegestemd hebben. Wat het beroep op de uitspraak van Paulus in Gal. 3: 28 betreft, merkt hij op, dat dit woord alleen geldt voor het deelgenootschap aan het heil in Christus, maar dat het niet geldt voor de vrouw in het openbare leven. En wat de bewering betreft, dat de vrouwen in de eerste gemeente zouden meegestemd hebben (Dr. Schokking beweerde het), antwoordde hij, dat dit uit niets blijkt. Wel was het daarentegen opmerkelijk in Hand. I, — al was het nog niet afdoende, — dat Petrus bij de verkiezing van een nieuwen Apostel in Judas plaats alleen de mannenbroeders toespreekt, hoewel er misschien vrouwen aanwezig waren. Terwijl hij tevens er op wees, dat wanneer metterdaad de vrouw in de Apostolische Kerk meegestemd had, het dan toch zeer vreemd zou wezen, dat dit gebruik geen stand had gehouden in de Christelijke Kerk.

Ook verschillende andere predikanten verklaarden zich tegen het vrouwenkiesrecht, zoowel op praktische als op principiële gronden. Het scheen ons echter voldoende hier, kort samenvatting te geven van Ds. Bakker weer te geven. Hij heeft de zaak het meest principieel behandeld en stond daardoor tegenover Dr. Schokking het sterkst.

Toelichting op onze Kerkenorde.

IV.

Vraagt men of de gierigheid dan toch niet volgens de Heilige Schrift een ergelijke zonde is en of de Kerkeraad dan niet geroepen is om deze zonde met de censuur tegen te gaan, ja of ook ons Avondmaalsformulier niet uitdrukkelijk de gierigaards noemt onder degenen, die een ergelijk leven leiden en die daarom van het Avondmaal zich hebben te onthouden dan moet hierop geantwoord worden, dat wat de Schrift met deze gierigheid bedoelt, toch iets anders is dan wat wij daaronder verstaan, en daarom ook de teksten, waarop Ds. Jansen zich beroept, niet rechtstreeks op dit geval slaan. Bij ons betekent gierigheid inhuligheid, het niet willen uitgeven van geld zelfs niet voor de noodzakelijke dingen, de vrekzucht. Maar in de taal der Schrift omvat het veel meer; het is daar de hebzucht, de hartstocht om rijk te willen worden, de brandende begeerte om schatten te verzamelen, de dorst naar geld, niet zozeer om het op te potten, zoals de vrek doet, maar omdat men een dienaar van den Mammon is en op het geld zijn vertrouwen stelt. Zoo verklaart de Apostel het zelf juist in den tekst, waarnaar Ds. Jansen verwijst, n.l. in 1 Tim. 6: 9; want hij zegt hier eerst, dat degenen, die rijk willen worden in vele verzoeken vallen en laat er dan op volgen, dat de geldgierigheid, d.w.z. de hebzucht, een wortel is van alle kwaad en dat daardoor sommigen zijn afgewald van het geloof (vs. 10). Niet alleen, dat het woord, door den Apostel hier in 't oorspronkelijk gebruik (philarguria) aanduidt, dat hier niet ons 'gierigheid' is bedoeld, maar dit blijkt ook daaruit duidelijk, dat deze gierigheid in den zin van inhuligheid of schrielheid in het geven, niet gezegd kan worden een wortel van alle kwaad te zijn en dat deze gierigheid ook niet de oorzaak is, dat iemand afdwalt van het geloof, d.w.z. zijn Christelijk geloof verlaat en weer tot het heidendom terugkeert. Er zijn ook onder de zeer orthodoxe Christenen, die nooit van het geloof afdwalen, maar al te velen, die zeer vasthoudend aan het geld zijn en die de heilige kunst om met bijmoedigheid te geven, nooit geleerd hebben. Het beroep op dezen tekst gaat daarom niet op. Wat de Apostel met deze geldgierigheid bedoelt, is niet de inhuligheid, maar de begeerte om rijk te willen worden, en die begeerte is zeker een wortel van alle kwaad, zoals men maar al te zeer ook in onze dagen ziet, en zij is het, die sommigen van het geloof geheel doet afwijken. Daarom noemt de Apostel deze gierigheid een afgodendienst (Col. 3: 5) omdat wie aan deze zonde lijdt, het geld tot een afgod maakt, en daarom verklaart hij, dat zulk een gierigaard het Koninkrijk der hemelen niet beeryen kan (1 Cor. 6: 10; Gal. 5: 22). We zeggen dit niet, om daarmede de zonde van schrielheid in het geven aan de Kerk en de armen te verontschuldigen, maar wel om er op te wijzen, dat men met een beroep op zulke Schriftuursplaatsen om deze zonde te bestrijden, voorzichtig moet wezen. 'Gierigaards' in den zin, dien de Schrift aan dit woord hecht, behoeven volstrekt nog niet altoos menschen te zijn, die inhulig zijn of niets willen geven voor een goed doel; er zijn onder deze geldzuchtigen, deze dienaars van den Mammon, genoeg, die op elke lijst voor liefdadige doeleinden teekenen, aan den armen weldoen en bij hun dood legaten aan de Kerk vermaken, wanneer hun naam maar als 'weldoeener' genoemd wordt. Geldgierigheid is de zonde van het Amerikaanse volk, waar de dollar als God Almachtig aanbeden wordt, en waar is men milder in het geven voor Kerk, School, armen en philanthropische doeleinden dan in Amerika?

Oordeelt men nu, dat de Kerkeraad geroepen is tegen de zonde van gierigheid, in den zin der Schrift genomen, met

de censuur te moeten optreden, omdat het een ergelijke zonde is en de zielen, die in de strikken dezer zonde gevangen zitten, gered moeten worden van het verderf dat haar wacht, dan hebben we op zichzelf hiertegen geen bezwaar, maar dan moet dit ook geschieden niet alleen en niet in de eerste plaats, wanneer die zonde zich openbaart in schrielheid in het geven voor de Kerk of de armen, maar evenzeer, wanneer de Kerkeraad merkt, dat iemand's leven geheel opgaat in den hartstocht om rijk te willen worden; wanneer hij daartoe in zijn handel of bedrijf middelen gebruikt, die den toets van Gods Woord niet kunnen doorstaan; wanneer hij als patroon zijn arbeiders in hun loon verkort of te zware arbeid van hen eischt; wanneer hij zijn gezinsleven verwaarloost en de geestelijke belangen van zijn ziel opoffert om het stoffelijk goed dezer aarde te winnen. Want dit alles bedoelt de Schrift, wanneer ze voor deze zonde van gierigheid of geldzucht ons waarschuwt in de eerste plaats. Maar wanneer de Kerkeraad zulke Mammoniërs ongemoeid laat, en de tucht alleen dan zou gebruiken wanneer iemand voor de Kerk niets of niet genoeg gaf, dan zou de indruk worden gegeven, alsof het het belang der ziel, die dreigt verloren te gaan, maar veel meer het eigen belang der Kerk, die door dezen vorm van gierigheid schade lijdt, het motief van deze censuur zou wezen.

Het is om dit drietal redenen, dat wij een dergelijke censuur meenen te moeten ontraden. Vooreerst kan de Kerkeraad niet constateren, waar de gaven aan de Kerk ook in de collecten gegeven worden, hoeveel iemand voor de Kerk bijdraagt. In de tweede plaats toont het voorbeeld van Paulus ons, zoals Calvin terecht opmerkt, dat men liever met vermaningen dan met strenge eischen tegen zulke onwilligen moeten optreden. En in de derde plaats is met de zonde van geldgierigheid in de Schrift iets anders bedoeld dan de schrielheid, waarop Ds. Jansen het oog heeft.

Hiermede eindigen we deze kritiek op de Toelichting, die Ds. Jansen op de Kerkenorde gaf, niet omdat dit vieraal bedenken de eenige zijn, die we op de dusver verschenen afleveringen hebben, maar omdat we niet op elke slak zout willen leggen en we ook niet te veel van het geduld onzer lezers mogen vergen.

Dat we deze opmerkingen maakten, was allerminst om dit werk van Ds. Jansen af te keuren als niet betrouwbaar. We waardeeren den ijver, die uit deze studie spreekt; over 't algemeen genomen zijn wij het met de beginselen, door hem bepleit, van harte eens, en de vorm, waarin hij zijn Toelichting gaf, is niet stroef wetenschappelijk, maar maakt de lectuur gemakkelijk. Op zichzelf hebben we dan ook geen bezwaar om deze Toelichting aan onze Kerken aan te bevelen. Maar wel wilden we door deze kritiek Ds. Jansen op enkele onjuistheden wijzen en degenen, die deze Toelichting gebruiken, waarschuwen om dit met oordeel des onderscheid te doen. Met belangstelling zien we de verdere voortzetting van dezen arbeid tegemoet, en we hopen, dat Ds. Jansen deze Toelichting voltooit mag.

Ten slotte deelen we nog gaarne op verzoek van Ds. Jansen mede, dat zijn opmerking over de vertaling van het woord *ambt* door *munus* in de Middelburgsche Kerkenorde, niet ontleend was aan het boek van Ds. Doekes, aangezien wat hij schreef, reeds gedrukt was vóór dit boek verscheen en hij met de strekking van Ds. Doekes' betoog ook allerminst medegaat.

Dr. H. H. K.

Kootwijken Scholen

In hartelijken dank ontvangen van D. K. te H. f. 5; van den Heer M. te Hilversum f. 2; van N. N. te Aarlanderveen f. 5; van G. D. te Mitterwoude f. 2,50.

Ds. J. H. HOUTZAGERS, Voorzitter.

Leestafel.

1. ANNUARIUM der SOCIETAS STUDIOSIORUM REFORMATIUM 1918. Rotterdam, J. H. Donner. In 1886 werd, door Christelijk-Gereformeerde studenten aan openbare hoogeschoolen ten onzent de Unie HENDRIK DE COCK gesticht. Dit corpus studiosorum dat zich noemde naar een der Vaders van de Scheiding droeg, tot in het eerste decennium dezer eeuw, een streng kerkelijk karakter. Toen is dat karakter, met tengevolge van de Doleantie-beweging, er afgestaan en werd in 1905 ook de naam H. D. C. vervangen door S. S. R.

Zoals haar naam aanduidt is de SOCIETAS STUDIOSIORUM REFORMATIUM, die thans 183 leden telt, een specifiek Gereformerd Studenten-corps en dit haar wel niet kerkelijk, maar toch confessioneel stempel blijkt dan ook uit haar STATUTEN waarvan Art. 2 luidt: DE GRONDSLAG DER UNIE WORDT GEVORMD DOOR DE DRIE FORMULIEREN VAN ERMINGHEID, EN ART. 3: HET DOEL DER UNIE IS DE ORGANISATIE VAN STUDENTEN VAN GEREFORMEERDE RELIGIEUS AAN BOVENGENOMDE INRICHTINGEN, waartoe dan bedoeld zijn de openbare hoogeschoolen in Art. 1 genoemd.

Ieder student van Gereformeerden huize, het zij hij tot een onzer GEREFORMEERDE KERKEN, tot de CHRISTELIJK-GEREFORMEERDE KERK of tot de HERVORMDE KERK behoort en aan een openbare hoogeschool in Nederland studeert kan, mits hij instemming betuigt met den grondslag in Art. 2 genoemd, zich voor het lidmaatschap der S. S. R. opgeven.

Als Gereformeerde Studentenvereniging is de S. S. R. mij bijzonder sympathiek en ik ben blij, dat zij door tijdige toezending van haar JAARBOEK het mij mogelijk heeft gemaakt het nog in deze mijn laatste LEESTAFEL vóór de vacantie, te bespreken. Het is toch mijn vaste overtuiging, dat gelijk op een ander cultureel gebied onze GEREFORMEERDE JONGELINGENBOND, zoo op dat der ideeën cultuur de S. S. R., voor de rijpere jeugd van ons Calvinistisch volk van voornaam betekenis is. En de betekenis van de S. S. R. zal in dit opzicht nog te meer

in het oog springen voor wie let op de tweelei omstandigheid, dat en aan onze Gereformeerde Universiteit tot nog toe tal van vakken van Hooger Onderwijs niet worden gedoceerd en, dat de S. S. R. niet alleen in de vier academiesteden, maar ook in DELFT aan de TECHNISCHE en in ROTTERDAM aan de HANDELS-HOOGESCHOOL haar afdelingen heeft. Dit aan het adres van hen, die zonder van de S. S. R. op de hoogte te zijn, uit de hoogte van hun ondoordachtigheid omtrent dat studeren van gereformeerde studenten aan openbare inrichtingen van H. O., soms de meest zonderlinge bevestigingen ten beste geven.

Het ANNUARIUM moege, zoals zijn zeven Redacteuren in hun WOORD VOORAF zelf zeggen: 'minder sierlijk van vorm' zijn, — iets wat een gevolg is van de tijdsomstandigheden, — zeker is, dat achter deze minderwaardige gestalte een gehalte van hooge waarde zit.

Ik kan daarvoor verwijzen naar de rubriek BYDRAGEN waarin niemand minder dan het Eerlid der S. S. R. en als ik mij niet vergis ook haar geestelijke vader — Dr. H. BAVINK, onder den titel PHILOSOFIE DES GELOOFS een uitvoerige beschouwing geeft over het wezen en het object des geloofs. Verwijzen naar de rubriek BYDRAGEN waarin A. BROUWER, candidaat C. I. te DELFT over HET PROBLEEM DER OORZAKELIJKHEID IN DE NATUUR en zijn commissie te DELFT, H. G. VAN BEUSEKOM, over HET SOCIALISME schrijven.

Reeds deze trits maakt dit ANNUARIUM voor wie onder ons bezig is in het wetenschappelijk bedrijf tot een boekje, dat, wanneer hij er de gelukkige bezitter van is, hij niet gaarne zal missen.

Maar ook de Rubriek VERENIGINGSLEVEN en daarin bepaaldelijk de Openingsrede van den praeser der S. S. R. bij de Dies-viering in dit jaar geeft aan dit ANNUARIUM zijn waarde. Die Rede toch gunt den buitenstaander een kijk op den inwendigen toestand der Unie.

Onverholen wordt in die Rede gesproken van een groep vooral onder de jongeren, bij wie zich een geweldige spanning in het zieleleven openbaart; van een vaak kampen met de rechte verhouding tusschen geloofsverzuiging en wetenschappelijke kennis; van dat, — ook, doordat 'het technisch en wetenschappelijk element in alle afdelingen der S. S. R. overheerscht', — 'het resultaat der wetenschap in strijd schijnt met den geloofsinhoud.'

In Christen, die met het wetenschappelijk bedrijf onzer dagen niet onbekend is, zal dit alles kunnen verstaan. Maar het zal hem dan ook verblijden, dat de inwendige toestand van de S. S. R. zoodanig is, dat men niet alleen het gevaar van dit alles inziet, doch ook wil trachten het te voorkomen. En zoowel het een als het ander blijkt uit deze woorden van den Dies-redenaar: 'Daar is in de Studenten-wereld, ook in de Gereformeerde corpora, een worsteling met denkbeelden en inzichten, die ons van alle vastheid afvoert. Zou nauwer aansluiting hier niet baten? Heeft niet meermalen, waar de enkeling machteloos was, de gemeenschap kracht ontwikkeld?'

Nu is tegenspraak, en daardoor strijd, op het gebied der wetenschap niet altijd te vermijden. Zij doet zich op 666 tusschen de verschillende vakken van wetenschap. Ik denk hier aan wat Prof. LANDSCHREIF in zijn INLEIDING TOT DE WISBEWETENIS: 'En bleek het soms, waartegen niemand ons waarborgt, dat de nasporing hier — en de nasporing ginds — uitkomsten opleverde, die elkaar tegenspreken, dan zou de aanvaarding van het ja en neen tegelijk, ons allen, zoo wij er eenmaal op letten, toch meer dan bedenkelijk voorkomen.'

Niet altijd te vermijden, maar ook nimmer te aanvaarden: de tegenspraak. Want wie iets van iets te gelijk en het in hetzelfde opzicht bevestigt en ontkent, vergrijpt zich aan de eerste wet van ons denken, verkoopt zijn verstand en gaat straks onder in de verslapping van het scepticisme.

Dan, niet alleen tusschen de verschillende vakken van wetenschap, maar ook tusschen wetenschappelijk resultaat en inhoud des geloofs, — en daar gaat het nu over in de bovengenoemde Dies-rede, — is tegenspraak niet altijd te vermijden, doch ook daar, en dat reeds om de zoo aangevoerde reden, nimmer te aanvaarden.

En hier denk ik aan het gulden woord van wijlen mijn collega WOLTER, dat, 'zulk een tegenspraak dan noch aan de wetenschap, noch aan den geloofsinhoud ligt, maar aan ons'.

Niet aan de 'wetenschap', die uit denken over het waargenomen haar resultaten opbouwt, maar aan ons onvoldoende waarnemen en daarover richtig of ook onrichtig denken en uit dit verkregen resultaten dan deduceren. Noch aan den inhoud des geloofs, die immers ons toekwam uit Gods Openbaring, maar uit ons onvoldoende waarnemen van de gegevens der Openbaring en daardoor vervalschen van den geloofsinhoud en daardoor richtig of ook onrichtig denken en uit dit verkregen resultaten dan deduceren.

Er is geen 'tweeërlei waarheid'. En waar dan ook, hetzij uit de tegenspraak tusschen de verschillende wetenschappen, hetzij uit de tegenspraak tusschen wetenschappelijk resultaat en inhoud des geloofs, 'problemen' ontstaan, moet de drang naar waarheid een oplossing der problemen doen zoeken.

Het sympathieke in de S. S. R. nu is voor ons Gereformeerde niet alleen, dat haar leden elkaar bij dat zoeken willen helpen, maar ook en bovendien, dat zij, door op onze drie Formulieren van Eenigheid als grondslag te staan, een 'onvervalscht' inhoud des geloofs bezit.

Niet maar *socht*, doch *besit* en daardoor *vastheid* heeft. De vastheid der Calvinistische geloofsverzuiging. Een vastheid waarvan zij, bij de ook voor haar leden niet altijd te vermijden worsteling met denkbeelden en inzichten welke met die overtuiging in tegenspraak zijn, zich niet wil laten afvoeren.

Sprekend toch van den inwendigen toestand zijner Vereeniging, zei de Dies-redenaar: 'de S. S. R. wordt gedragen door een groep van personen, die waarlijk trachten aan onze Universiteiten een Gereformerd milieu te bewaren, met bewustheid volgend onze banier, en alleen in Christus hun leven weten gedragen door God.'

En ook sprak hij van 'het groeiend besef in de S. S. R. van eenheid met hen, die ook uit deze gedachte leven'; van het 'Calvinistisch ideaal dat noch in S. S. R. noch daarbuiten zijn levenskracht en bezieling heeft verloren.'

Dat ook in de S. S. R. de humor en de jolijt, die bij het Studenten-leven past, niet ontbreekt, dat zie ik uit de andere dan de drie reeds genoemde stukken in de Rubriek BYDRAGEN en ook uit de VARIA. En als ik, alvorens het ANNU-

ARIUM dicht te slaan, nog eens een blik werp op het photo van S. S. R.'s Senaat, zittend achter zijn bestuursstafel en vóór zijn sierlijk corpusschild, dan bieden de, in het besef hunner waardigheid serieus kijkende intelligente jeugd-koppen dezer vertegenwoordigers der Unie van Gereformeerde studenten aan openbare hoogeschoolen in Nederland mij de gedachte aan een Calvinisme dat, staande in frische en nog ongeperste jeugd, het 'geestelijke het natuurlijke wil doen doordringen.'

Ik kan deze bespreking van dit JAARBOEK dan ook niet eindigen zonder aan ouders onder, ons wier zonen, om welke reden dan ook, n. de vacantie, noch aan onze Theologische School noch aan onze Vrije Universiteit hun studium beginnen en dus wel een openbare hoogeschool moeten bezoeken, — in ernstige overweging te geven ze te raden lid te worden van de S. S. R. Dan toch komen zij aan din openbare inrichtingen voor hooges onderwijs althans in een gereformerd milieu of omgevingen. En dit is zoo noodig.

2. MEISJESLEVEN, Christelijk Tijdschrift voor onze vrouwelijke jeugd, onder redactie van J. M. Westerbrink-Wirtz en P. Keuning. Uitgever: E. J. Bosch Jbz. te Baarn.

Zoals het door BOSCH te BAARN uitgegeven CHRISTELIJK VROUWENLEVEN voor DE VROUW, schrijft is dit nieuwe door hem uitgegeven Tijdschrift voor het MEISJE bestemd.

Het eerste Nr. van den eersten Jaargang werd ons dezer dagen toegezonden en maakte een goeden indruk.

Zoewel de redactie, als de staf van medewerkers en medewerkers biedt rijke belofte. Het zijn de Dames: H. S. S. en J. H. KUYPER, H. W. VAN MARLE, A. E. A. MONAGERS, H. RIEMEN en MARION VEREN. Van de heeren zie ik genoemd: Dr. A. DUFGON, C. SMERK en Dr. J. v. d. VALK. Alles wijst er op, dat deze voor jonge meisjes uit Christelijke gezinnen geschreven periodiek, door haar gewaardeerd zal worden.

3. Uit de bekende 'wekelijksche Leerredenen' die onder den titel MENIGERLEI GENADE bij J. H. Kok te Kampen verschijnen, ontvingen wij een preek van Ds. J. C. BRUSSAARD te BLOEMENDAAL.

Zij is uit 1 Cor. 2: 9 en handelt over de WYSHED Gods, voorgesteld in haar ongeëvenaarde verheerlijking als: uitgaande boven de natuurlijke vermogens des menschen; voortvloeiende uit den eeuwiggen Raad Gods; toekomende aan de standvastige liefhebbers des Heeren.

Zoowel door dispositie, tekstverklaring als toepassing een echt gereformerd preek en watzielsontleding, ingaan op problemen van onzen tijd, gezonde mystiek, artistieke beelding en verzorgd stijl betreft, een preek waar niet alleen 'eenvoudigheid', maar ook 'intellectueelen' van zullen genieten.

Mag ik nog eens aan H. H. Uitgevers verzoeken, boeken en tijdschriften ter beoordeling in de HERAUT, gedurende de maanden Juli en Augustus niet aan mij, maar aan het REDACTIEBUREAU te zenden? G.

Officiële Berichten.

Kort Verslag van de vergadering der Classis Axel, gehouden te Terneuzen, 2 Mei 1918.

1. Namens de roepende kerk van Axel opent Ds. A. Thielens de vergadering met gebed, na het zingen van het 3e vs. van den Morgenzang en het lezen van 1 Cor. 12: 1 — 14.

2. Het moderamen wordt aldus samengesteld: Ds. A. Thielens, Praeses; Ds. H. T. M. G. de Walle, Scriba; Ds. H. van der Wal, assessor.

3. Ds. S. Groeneweld rapporteert aangaande de credentia's. Het blijkt, dat alle kerken wettig vertegenwoordigd zijn.

4. De notulen der vorige vergadering worden gelezen en goedgekeurd.

5. Mededeeling van gehouden correspondentie.

6. Ingekomen stukken:

a. Van Ds. Pl. v. A.

b. Van de classis Haarlem, welke voor kennisgeving worden aangenomen.

c. Schrijven van J. C. de K. van Z. aangaande grenskwestie.

Geadviseerd wordt, dat aangaande genoemde kwestie de betrokken kerken onderlinge samenspreking zullen houden.

7. Rondvraag art. 41 K. O.

De kerk van Axel vraagt een goed financieel overzicht van ontvangsten en uitgaven der classis.

Wordt besloten dit te geven.

De kerk van O. verzoekt toestemming tot de gewone jaarlijksche bijdrage voor Weduwenspensioen.

Wordt verleend.

Ook de kerk van S. vraagt voor haar Weduwe den gewonen jaarlijkschen steun.

Wordt voorlopig naar den betrokken kerkeraad teruggeworpen.

De kerk van Schoondijke vraagt voor iedere maand een vacaturebeurt.

Wordt toegezegd.

8. Rapporten.

Ds. H. Z. de Mildt rapporteert, dat hij bij het afscheid van Ds. Brouwer van de kerk van Schoondijke, volgens opdracht, de classis heeft vertegenwoordigd.

9. Storting der collecten en afdoening van geldelijke zaken.

10. Heropening der vergadering met het zingen van een psalmvers.

11. Tot afgevaardigden naar de Particuliere Synode worden benoemd: primi: D. D. Groeneweld van Terneuzen, de Walle van Zaamslag, Secundi: D. D. de Mildt van Oostburg, Thielens van Axel, Primi de Ouderl. de Jager van Terneuzen, Catsman van Oostburg, Secundi de Ouderl. van Vliet van Axel, Leenhouts van Schoondijke.

12. Roepende kerk voor de volgende vergadering den 3e Donderdag in Juli te houden is Hoek.

Plaats van samenkomst: Oostburg. Aanvang: Wordt aan de roepende kerk overgelaten.

13. Rondvraag.

14. De korte notulen worden gelezen en goedgekeurd.

15. De assessor gaat voor in dankzegging, waarna de Voorzitter de vergadering sluit.

Namens de Classis,
H. van der Wal, assessor.

Buitenland.

Engeland. Dr. Forsyth over Engeland's 'boetedoening'. Een eenige van Evangelisten en Romanisten.

Wij vernemen uit Engeland, dat nadat genera-

Maurice had beweerd dat Engeland's eerste minister Lloyd George foutieve opgaven heeft gegeven over de sterkte van het Engelse leger in Frankrijk, men vooral in Christelijke kringen ongerust geworden is. Het Engelse volk is bereid de zwaarste offers te brengen, maar het moet naar waarheid ingelicht worden. Als dit niet geschiedt, is het gebod om de overwinning zoo moeilijk.

Na de jongste successen van de Duitschers op de Franse en Engelse legers zal de stemming in Engeland er niet beter op geworden zijn!

Ons kwam een geschrift in handen van den directeur van Hackney Congregational College te Londen, Dr. P. T. Forsyth. Daarin zegt deze geleerde, dat er in het verleden van Engeland tijdperken geweest zijn, waarover een Engelseman zich heeft te schamen. Met name wordt dan genoemd de wijze waarop Indië werd bemachtigd en de manier waarop Amerika verloren werd.

Het verwondert ons wel eenigzins, dat er in dit verband geen gewag gemaakt wordt van het feit, dat Engeland het rijk China door een oorlog heeft gedwongen den verderfelijken opium uit Engeland-Indië te ontvangen, en ook van de wijze waarop de oorlog met Transvaal en de Oranje Vrijstaat werd uitgelokt en gevoerd; in Nederland zijn de vrouwenkampen, waar zoveel moeders en kinderen door gebrek en ontbering den dood vonden, niet vergeten.

Of eigenlijk, het verwondert ons niet. Want Dr. Forsyth zegt dat Engeland voor het bloedvergieten boete en genoegdoening heeft gedaan, en dit op een manier die oneindig meer tot het doel leidde, dan dagen van boetedoening door kerken voorgeschreven, dit doen. 'Een eeuw lang hebben we de vruchten van onze bekeering geteeld. Na eerst Europa van Napoleon bevrijd te hebben, als reeds lang te voren van Spanje, zijn wij doorgegaan de kleine natie te beschermen. We trachten eldelijk Ierland recht te doen, waartoe eenzelfde geest als de godsdienstoorlogen der 17de eeuw deed uitbarsten, ons tot nu toe had verhindert. Wij hebben een verandering ten goede gemaakt in onze houding tegenover de armen en den boerenstand. Wij hebben een geheel nieuwe weg ingelagen met de wijze waarop wij ons in Indië doen gelden; Indië, dat we voor deelluiteringen bewaren, totdat ze meerderjarig zullen zijn. We hebben ons vertrouwen en onze constitutie gegeven aan onze overwonnen vijanden, de Boeren in Zuid-Afrika, en hebben waardevolle vrienden van hen gemaakt. Wij kunnen de vriendschap winnen van overwonnen volkeren en dragen hun geen kwaad hart toe. Wij hebben den geest van verzoening nog niet verzaakt.'

In Engeland moege luid schrijven op sommigen invloed uitoefenen, omdat men daar vergeet schijnt welk een lange reeks oorlogen Engeland gevoerd heeft tegen kleine volkeren om die te overwinnen, wij weten dat mannen als Dr. Forsyth alleen zoo kunnen schrijven door verblind. Mocht die verblindheid plaats maken voor verontmoediging voor God over de ongerechtigheden tegen zwakkeren begaan, en dit niet alleen in Engeland, maar onder alle oorlogvoerende volkeren, ja ook bij de neutrale natie. Dan zouden wij kunnen hopen, dat er een einde komt aan den gruwel der verwoesting.

Het denkbeeld van een Unie van alle kerken, ten einde hare eenheid in Christus te openbaren, vindt bestrijding bij de z.g. Evangelische richting in de Episcopale kerk. De Evangelische richting kan niet samenwerken met de Romaneiserende. De verschillen zijn te diep. Wel kunnen Evangelische Episcopalen de banden nauwer toehalen die hen aan de belijders in de Vrije Kerken verbinden, maar zij zijn niet geneigd de hand der gemeenschap te reiken aan hen die Roomsche leerlingen en ceremoniën in de kerk van Engeland brengen.

Wij kunnen dit oordeel verstaan; de strijd dien de laagkerkelijke richting met de hoogkerkelijke voert, duurt al zoo lang en wordt zoo bitter gestreden. Doch dit neemt niet weg, dat een Evangelische die de Drieëenheid belijdt, veel meer punten van overeenkomst heeft met den Ritualist die aan dit fundamentele stuk der kerk geloof (dan met het lid eener vrije kerk die de Drieëenheid loochent.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

VELERLEI WEGEN.

XXXIII.

NOUWE VRIENDEN.

'Nus zei Reinier, 'dat is' alles goed en wel, maar als ik mij niet vergis, zijn de menschen die over zulke dingen veel denken en spreken, meestal somber en droeg. Ik heb enkele lieden gekend, die voor vroom doorgingen. Zij trokken mij volstrekt niet aan. Het scheen bij hen wel zonde te zijn een te lachen, en vrolijk te wezen.'

'Beste vriende', sprak de oude heer, 'als ge zoo oud moogt worden als ik en de wereld en de menschen recht kent, zult ge begrijpen hoe ieder die denkt ernstig en vaak bedroefd wordt. Doch dat sluit toch de vroolijkheid niet buiten, ook niet bij de vromen.'

Karel was te beleefd om tegen te spreken, maar hij haalde toch even de schouders op. 'De vromen', vervolgde de oude heer, 'hebben een gelukkige heerlijke toekomst voor zich, en dat is steeds een oorzaak van ware vroolijkheid, ook al bespeurt men die niet uit dolle pret, uit brasserij en dronkenschap, uit zondig vermaak. Zij die God niet kennen hebben zulk een hoop op de toekomst niet, en daarom is hun vreugd de rechte niet wijl zij altijd moeten vreezen, dat hun blijdschap in droefheid zal verkeeren. Het komt bij allen op het einde aan.'

'U doet mij denken', zei Reinier, 'aan wat ik eens hoorde in een gesprek van twee jouswers op onze booten. De een zei: Ik ben arm en ik wou dat ik het niet was. Och, wat arm, zei toen de ander. De duivel is arm, want die heeft geen vooruitsichten.'

'Ik heb' was het antwoord, 'die uitdrukking ook wel gehoord. Ze is wat ruw maar treffend. Maar ik heb, moet ge weten, veel gered. Zoo ben ik ook meermalen geweest in de goudmijnen van Amerika. Daar trof ik onder anderen een man aan, die den ganschen dag werkte en zweegde om goud te delven. Hij zag er moe en mager uit, maar was toch opgeruimd en vol moed. Toen ik hem vroeg hoe hij zulk een leven kon verkiezen antwoordde hij: wel over zes maanden, als alles goed gaat, is het hier uit; dan ben ik rijk en keer naar Europa terug. Zoo hielp het bij voorzicht van de toekomst hem over alle bezwaren van het heden heen.'